

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาหรือภูมิหลัง

มหาวิทยาลัยบูรพาได้ผลิตบัณฑิตเป็นเวลา 40 ปี โดยได้เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2498 เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีทางการศึกษารุ่นแรกในปี 2501 จำนวน 35 คน และได้ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาดลอดมาจนถึงปี 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการเปลี่ยนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน เริ่มมีคณะวิชาและหลักสูตรต่าง ๆ มากขึ้น ในปี 2533 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน ได้เปลี่ยนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา มีคณะวิชาต่าง ๆ มากขึ้น ในปัจจุบันมี 8 คณะวิชา คือ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย ได้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต บริหารธุรกิจบัณฑิต ศิลปศาสตรบัณฑิต วิทยาศาสตร์บัณฑิต การศึกษามหาบัณฑิต วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ได้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ระดับปริญญาเอกหลักสูตรการศึกษาคณะผู้บริหารการศึกษา สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์เป็นคณะวิชาแรกในการก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ทำการสอนในหลักสูตร 4 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต โดยบัณฑิต รุ่นแรกสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) ในปี 2501 จำนวน 35 คน ในปี พ.ศ. 2505 เติได้รับบุคคลภายนอกที่มีวุฒิป.ม. หรือ พ.ม. หรือ อ.กศ. หรือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี จบแล้วได้วุฒิปริญญาตรี เมื่อได้รับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน คณะศึกษาศาสตร์ได้จัดตั้งภาควิชา 6 ภาควิชา คือ ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาการศึกษาแบบบูรณาการ ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ได้มีการจัดตั้งภาควิชาพลศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งต่อมาภาควิชาพลศึกษาได้รับการยกฐานะเป็นคณะพลศึกษา ในปี พ.ศ. 2523 ในปี 2520 คณะศึกษาศาสตร์ได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา โดยรับนิสิตเข้า

ศึกษาปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาชีววิทยาเป็นรุ่นแรก ต่อมาได้เพิ่มหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา และทำการสอนเพิ่มอีก 5 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา ในปี พ.ศ. 2530 ได้เปิดรับนิสิตระดับปริญญาตรีตามโครงการครุทายาทของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นรุ่นแรก เมื่อได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา ได้ยุบคณะพลศึกษาเข้าเป็นภาควิชาหนึ่งในคณะศึกษาศาสตร์ จัดตั้งภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา เริ่มโครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา ได้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ได้ก่อตั้งขึ้นจนถึงปัจจุบัน ได้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี

ปัจจุบันคณะศึกษาศาสตร์ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) หลักสูตร 4 ปี จำนวน 10 สาขาวิชา ได้แก่ การประถมศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา บรรณารักษศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์-เคมี วิทยาศาสตร์-ชีววิทยา วิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์ หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่อง จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ เทคโนโลยีทางการศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) หลักสูตร 4 ปี จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ พลศึกษา ในแต่ละปีคณะศึกษาศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตประมาณปีละ 400 คน หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตประมาณปีละ 80 คน คณะศึกษาศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีมาตั้งแต่ปี 2501 จนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีการศึกษาคุณภาพบัณฑิต ดังนั้นโครงการวิจัยเรื่องนี้มีความประสงค์จะศึกษาคุณภาพบัณฑิต

วัตถุประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์

1. ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้พร้อมในคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

1.1 เป็นนักวิชาการที่ดี มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการด้านวิชาชีพครูและวิชาเฉพาะด้าน รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม มีความชาญฉลาดในการนำความรู้ไปใช้และถ่ายทอดอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตและสังคม

1.2 เป็นครูที่ดี มีความเพียบพร้อมในความเป็นครู และความเป็นผู้นำทางการศึกษามีจิตสำนึกในความเป็นครู ยึดมั่นในมาตรฐานและจรรยาวิชาชีพ ผดุงไว้ซึ่งเกียรติและศรัทธาต่อวิชาชีพ

1.3 เป็นคนดี มีโลกทัศน์ที่ดีและกว้างไกล ยึดมั่นในหลักการและเหตุผล และคุณธรรม มีบุคลิกภาพทัศนคติ ค่านิยมที่ดีตามแบบอย่างของวัฒนธรรมไทย

2. ผลิตงานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์และเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทาง ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3. พัฒนาคณะศึกษาศาสตร์ให้มีความเป็นเอกลักษณะและความเป็นเลิศทางวิชาการใน สาขาที่มีความพร้อมและความถนัด โดยสนองตอบต่อนโยบายของชาติเป็นสำคัญ

4. พัฒนากลไกของระบบบริหารของคณะศึกษาศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพและความ คล่องตัวในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก รวมทั้งการพัฒนาและสร้างความพร้อมในการปฏิบัติ งานตลอดเวลา

หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์

1. จัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพทั้งทางด้าน วิชาการ สังคม คุณธรรม และความเป็นผู้นำ

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานวิจัยทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกคณะ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ตลอดจนให้การศึกษาด้านการวิจัย รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ภายในคณะให้ บริการวิชาการแก่สังคมในลักษณะต่าง ๆ พร้อมทั้งขยายขอบเขตการบริการวิชาการทางด้าน การศึกษา โดยยึดหลักการจัดการศึกษา การวิจัย และความต้องการของชุมชน

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำนุบำรุงและอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมความมีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม แก่นักศึกษา ตลอดจนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

การสอนและผลิตบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรทั้งระดับปริญญา ตรีและปริญญาโท ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) หลักสูตร 4 ปี มีจำนวน 10 สาขาวิชา ได้แก่ การประถมศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา บรรณารักษศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม ศึกษา วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์-เคมี วิทยาศาสตร์-ชีววิทยา วิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์

2. หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.) หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่อง จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ เทคโนโลยีทางการศึกษา

3. หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) หลักสูตร 4 ปี จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ พลศึกษา

4. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ภาคปกติ มีจำนวน 6 สาขาวิชา ได้แก่ การบริหารการศึกษา การประถมศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา ชีววิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษานอกระบบ

5. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ภาคพิเศษ มีจำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ การบริหารการศึกษา การประถมศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา

6. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) ภาคปกติ มีจำนวน 2 สาขาวิชา ได้แก่ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา

7. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) ภาคพิเศษ มีจำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา

การผลิตบัณฑิตและจำนวนบัณฑิตที่ผลิตได้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

การผลิตบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 และมีผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรก จำนวน 35 คน

พ.ศ. 2498 จนถึงปี พ.ศ. 2539 มีการผลิตบัณฑิต 38 รุ่น รวมจำนวน 15,000 คน แบ่งเป็น

1. อนุปริญญา	5	รุ่น	รวม	300	คน
2. ปริญญาตรี	38	รุ่น	รวม	15,000	คน
3. ปริญญาโท	17	รุ่น	รวม	1,200	คน

การผลิตบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีในระยะที่ผ่านมาในรอบ 10 ปี บัณฑิตที่สำเร็จโดยเฉลี่ยเท่ากับ 400 คน ต่อปี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณภาพบัณฑิตและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อประเมินคุณภาพบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษาที่สำเร็จการศึกษภายใน 3 ปีที่ผ่านมา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงคุณภาพของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากรบัณฑิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ที่สำเร็จการศึกษาในปี 2537 ถึง พ.ศ. 2539 ในตลาดแรงงาน 1,200 คน

ประชากรบัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) ที่สำเร็จการศึกษาในปี 2537 ถึง พ.ศ. 2539 ในตลาดแรงงาน 240 คน

ได้สุ่มตัวอย่างบัณฑิตในตลาดแรงงานแยกตามสาขาวิชาเอกดังนี้

1.1 สายศิลป์ ได้แก่ สาขาวิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ บรรณารักษศาสตร์
สังคมศึกษา

1.2 สายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์-
เคมี วิทยาศาสตร์-ชีววิทยา วิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์

1.3 วิชาเอกการประถมศึกษา

1.4 วิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.5 วิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชา พลศึกษา

ตาราง 1.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตแยกตามปีการศึกษา

สาขาวิชา	บัณฑิตหลักสูตร กศ.บ.			บัณฑิตหลักสูตร วท.บ.		
	2537	2538	2539	2537	2538	2539
สายศิลป์	35	65	94	-	-	-
สายวิทยาศาสตร์	15	22	37	-	-	-
การประถมศึกษา	18	20	40	-	-	-
เทคโนโลยีทางการศึกษา	24	37	53	-	-	-
พลศึกษา	-	-	-	10	10	20

2. ผู้บังคับบัญชาทั้งหมด ในข้อ 1 ดังนี้

ตาราง 1.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

สาขาวิชา	ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ กศ.บ.	ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ วท.บ.
สายศิลป์	40	-
สายวิทยาศาสตร์	30	-
การประถมศึกษา	20	-
เทคโนโลยีทางการศึกษา	20	-
พลศึกษา	-	30

3. อาจารย์ผู้สอนในคณะศึกษาศาสตร์ ในรายวิชาชีพลูก และอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาเอก ดังนี้

ตาราง 1.3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างคณาจารย์

สาขาวิชา	จำนวนคณาจารย์
สายศิลป์	15
สายวิทยาศาสตร์	15
การประถมศึกษา	5
เทคโนโลยีทางการศึกษา	5
วิชาชีพลูก	10
พลศึกษา	10

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามบัณฑิตในตลาดแรงงาน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาบัณฑิต

ชุดที่ 3 แบบสอบถามคณาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรี

แบบสอบถามแต่ละชุดประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามบัณฑิตในตลาดแรงงาน แบ่งเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำงานของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 3 แหล่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการทำงานของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และพฤติกรรมการเรียนของนิสิต

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชานักศึกษบัณฑิต แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำงานของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดที่ 3 แบบสอบถามคณาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ภาระงานของอาจารย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษานักศึกษบัณฑิต หรือวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะและพฤติกรรมการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ และการประเมินคุณภาพบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตในตลาดแรงงาน และผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บังคับบัญชาบัณฑิต) ได้ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ส่วนข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จากการรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการดังกล่าว ปรากฏว่ามีจำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ได้ ดังรายละเอียดในตาราง 1.4

ตาราง 1.4 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ชุดของแบบสอบถาม	จำนวน (ฉบับ)
1. ชุดที่ 1 แบบสอบถามบัณฑิตในตลาดแรงงาน	460
2. ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต	140
3. ชุดที่ 3 แบบสอบถามคณาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี	60

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ได้กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50 - 5.00	ระดับมากที่สุด เป็นประจำมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	ระดับมาก เป็นประจำมาก จำเป็นมาก
2.50 - 3.49	ระดับปานกลาง เป็นประจำปานกลาง
1.50 - 2.49	ระดับน้อย ไม่จำเป็น
0 - 1.49	ระดับน้อยมาก ไม่เคยเลย ไม่จำเป็นเลย